

Design the Future van Planetree

Samen de handschoenen oppakken

Het traject Design the Future is in mei jl., afgerond door Planetree. Het startte in december 2022 met 40 deelnemers - cliënten, mantelzorgers, ontwerpers, zorgprofessionals, ondernemers, bestuurders - die zich richtten op de toekomst van de zorg en op zoek gingen naar oplossingen die duurzaamheid, de rol van de community en het partnerschap met naasten verbeteren. Het resultaat is een bundel van prototypes.

Roos Trooster is specialist mensgerichte zorg bij Planetree. Haar collega is Mariëlle Jakobs, social designer. Zij verduidelijken: “Planetree is een wereldwijd netwerk van zorgorganisaties die zich hebben verenigd om de zorg mensgerichter te maken. We kijken hoe organisaties flinke slagen kunnen maken door middel van systematisch en gestructureerd te werken aan mensgerichte zorg. Dat doen we in verandertrajecten, in partnerschap met cliënten, patiënten, naasten en medewerkers. Daar is het traject Design the Future een goed voorbeeld van. Een traject dat zich richt op drie grote, complexe uitdagingen; duurzaamheid, naastenparticipatie en de rol van de gemeenschap.”

Samen optrekken

Hoe is het idee voor Design the Future ontstaan? Jakobs: “We komen regelmatig bijeen met vertegenwoordigers uit ons netwerk van zorgorganisaties in Nederland en België. Met hen hebben we al vaker gebrainstormd over de zorg van de toekomst, hoe we dat zo goed mogelijk aan kunnen gaan. Er bleek behoefte te zijn samen op te trekken om de genoemde vraagstukken verder uit te werken en met elkaar te delen. Niet alleen zorgorganisaties, maar ook mensen van buiten het netwerk hebben we erbij betrokken. Denk aan kunstenaars en ontwerpers.”

Social designer Mariëlle Jakobs bij de aftrap van Design the Future.

‘We laten zien dat er energie is in de zorg’

Bianca Bertram, coördinator community care bij Sevagram

Verder komen

Op de vraag waarom een dergelijk traject belangrijk is, antwoordt Roos Trooster: “De zorg kent wereldwijd een groot personeelstekort, waar nog steeds geen echte oplossing voor is. Vanuit de overheid worden programma’s bedacht als Passende Zorg. Maar veel concrete acties zijn er nog niet. Terwijl mensen in de zorg vaak briljante ideeën hebben, komen ze er niet mee verder. Het wordt niet gedeeld. Juist met Design Thinking kun je dit soort creativiteit goed stimuleren. Het is een energieke manier om met elkaar aan de slag te gaan. We dachten: we pakken de handschoenen op en kijken wie er mee wil doen. Met een groep van 40 mensen zijn we toen aan de slag gegaan in vier werkbijeenkomsten.”

Design Thinking

Design Thinking is een creatieve methode om mensgericht problemen op te lossen. De methode is geschikt voor het oplossen van complexe problemen. De ‘eindgebruiker’ (in dit geval de cliënt, naaste en zorgverlener) staat centraal binnen de methodiek door problemen steeds vanuit menselijke behoeften te onderzoeken en definiëren. Op een iteratieve manier worden alle mogelijke oplossingsrichtingen verkend met bijvoorbeeld brainstormsessies, waarna je met de Design Thinking methode direct een prototype maakt en de oplossing test in de praktijk. De vijf Design Thinking stappen zijn:

Prototype life coach - partnerschap met naasten

Bianca Bertram is coördinator community care bij zorginstelling Sevagram. Binnen haar functie is het streven om met ketenpartners samen te kijken hoe ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Bertram deed mee aan Design the Future, onder andere omdat ze graag wilde horen van andere ideeën in de zorgwereld. “Wat kunnen we hier uithalen en in onze regio toepassen? Sparren met partners, ook belangrijk. We hebben allemaal handjes te kort en daarom moeten we onze krachten bundelen.”

Een van de uitdagingen is het partnership met naasten in de zorg. Het uitgangspunt voor de groep van Bertram was hoe we mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen laten wonen in een gelukkige situatie. Ze komt met een voorbeeld van zorgcentrum Maria-oord te Dongen. “Zij werken domeinoverstijgend samen en hebben een life coach ingezet voor ouderen. Stel, iemand heeft een toiletbeugel nodig. Normaliter moet je dat via de wmo aanvragen. Daar gaan maanden overheen. In Dongen mag de life coach zelf een indicatie uitschrijven voor die beugel. De cliënt is snel geholpen. Het is een mooi voorbeeld hoe partnership met naasten mogelijk is. Je moet in het klein beginnen om uiteindelijk naar iets moois toe te groeien”, aldus Bianca Bertram.

1. Met Empathie inleven in de ‘gebruiker’
2. Definieer het probleem
3. Genereer ideeën
4. Maak een Prototype
5. Test de oplossing

Het traject

Het traject duurde van 22 december 2022 tot en met 11 mei 2023, waarbij in vier bijeenkomsten de genoemde stappen zijn doorlopen. De deelnemers kozen met welk onderwerp

Frank Roost, projectleider Innovatie bij zorginstelling Sevagram

Prototype duurzame ballenbak

Frank Roost is projectleider Innovatie bij zorginstelling Sevagram en deed mee met Design the Future, "omdat we in de zorg voor grote uitdagingen staan, die we niet alleen kunnen oplossen. Dit was een kans om zorgorganisaties en ondernemers met elkaar te verbinden."

Een van de uitdagingen is duurzaamheid. "Het gaat vaak om kleine dingen", zegt Roost. "In de winter niet de ramen openzetten met de verwarming op stand 5. Of er staan drie koffiezetapparaten aan, waarvan er maar eentje gebruikt wordt. Wat we verzonnen hebben? We wilden medewerkers in hun kracht zetten om een verandering op de werkvloer door te voeren. Toen ontstond het idee van een grote ballenbak waarin medewerkers een bal kunnen gooien met daarin een duurzaamheidsoplossing. Een keer in de zoveel tijd komen dan teams bijeen om een selectie van de 'ballen' te bespreken onder leiding van een facilitator. Het is de bedoeling dat het idee binnen enkele weken 'staat'".

Momenteel is Sevagram met Planetree en ondernemers aan het kijken of een ballenbak op korte termijn te realiseren is.

Roos Trooster, specialist mensgerichte zorg bij Planetree, en Jan Megens, programmadirecteur WOZO bij het ministerie van VWS, pakken samen de handschoen op tijdens de mensgerichte zorgconferentie van Planetree op 11 mei jl.

en met wie zij aan de slag gingen. Tijdens de kick-offbijeenkomst kwamen per onderwerp experts aan het woord om inspiratie en ervaringen te delen. "De eerste stap was diep in het probleem duiken. Vandaaruit zijn we op zoek gegaan naar een oplossing, nieuw of elders bedacht. De drie volgende sessies verliepen online. Waarbij we elke keer huiswerk opgaven. Tijdens de laatste sessies presenteerden de teams hun prototypes aan een kritisch panel, waarin ook de eindgebruikers en experts zaten", aldus Roos Trooster.

Prototypes

Uit de sessies zijn mooie prototypes gekomen op het vlak van duurzaamheid, partnerschap met naasten en de rol van de community. Zie de presentaties in de twee kaders.

Is het lastig om de prototypes in de praktijk te brengen? "Soms is het lastig om een prototype goed te testen en uiteindelijk te implementeren. Aangezien dat onze expertise is, blijven we graag betrokken en staan we vanuit Planetree klaar voor de teams die verder willen gaan met hun ideeën", aldus Mariëlle Jakobs.

Enthousiast

Jakobs vervolgt: "Mooi dat zoveel mensen zich hadden aangemeld. Met enthousiasme presenteerden ze in de laatste bijeenkomst hun prototypes aan het panel.

We hebben ook iets ludieks bedacht naar aanleiding van het traject. Een letterlijke handreiking in de vorm van een handschoen: 'We pakken samen de handschoen op'. Eén handschoen hebben we zelf gehouden. Tijdens de mensgerichte zorgconferentie van Planetree op 11 mei jl, hebben we de andere handschoen symbolisch overgedragen aan Jan Megens, programmadirecteur WOZO bij het ministerie van VWS."

Hoe nu verder? Roos Trooster: "We hopen dat VWS dergelijke acties steun wil geven. We laten zien dat er energie is in de zorg. Het is mogelijk om het echt ook anders te doen in de zorg als je ruimte maakt voor de creativiteit die daar aanwezig is." ◀◀

► **Meer informatie:**
www.planetree.nl/design-the-future/